

УДК 001.8:004:316.4

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-9\(39\)-303-317](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-9(39)-303-317)

Денека Марія Теодозіївна старший викладач, кафедра латинської мови та медичної термінології, Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова, м. Вінниця, <https://orcid.org/0009-0000-0696-1206>

Гайдаєнко Ольга Федорівна старший викладач, кафедра латинської мови та медичної термінології, Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова, м. Вінниця, <https://orcid.org/0009-0001-1547-794X>

Горпинюк Оксана Петрівна старший викладач, кафедра іноземних мов, Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова, м. Вінниця, <https://orcid.org/0009-0009-4560-2762>

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ДИСКУРСУ НАУКОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Анотація. Актуальність теми зумовлена трансформаціями у сфері наукової комунікації, що відбуваються під впливом глобалізаційних процесів та цифрових технологій. Цифровізація зумовлює зміну каналів поширення знань, механізмів наукової взаємодії та формування нового типу дискурсу, який виходить за межі класичних наукових традицій. Це відкриває нові можливості для інтеграції у світовий науковий простір, але водночас потребує теоретико-методологічного осмислення. Метою статті є обґрунтування сутності цифрової трансформації наукової комунікації та визначення її впливу на розвиток глобального наукового простору. Методологічну основу дослідження становлять аналіз і синтез, системний підхід, порівняльний аналіз та структурно-логічне узагальнення, що дали змогу дослідити зміни у структурі наукової комунікації та виявити основні тенденції її розвитку. Результати дослідження показали, що цифрова трансформація дискурсу проявляється в переході від традиційних форм комунікації (друковані журнали, очні конференції) до цифрових інструментів (електронні бази даних, відкриті репозитарії, наукові соціальні мережі, онлайн-конференції). Цей процес зумовлює зростання швидкості поширення знань, підвищення їх доступності, інтернаціоналізацію дослідницької діяльності та зміну ролі наукової спільноти в умовах

глобалізації. У статті виокремлено цифрові інструменти наукової комунікації та досліджено вплив цифрової трансформації на науковий простір. Водночас виявлено проблеми, пов'язані з якістю інформації, ризиками інформаційного перевантаження та необхідністю збереження академічної доброчесності. Проведене дослідження підтвердило, що цифрова трансформація є визначальним чинником формування нової парадигми наукової комунікації. Цифрова трансформація забезпечує більш відкритий і гнучкий доступ до знань, сприяє міждисциплінарній співпраці та зміцненню глобальної інтеграції. Проте для повноцінної реалізації потенціалу цифрового дискурсу необхідно впровадити нові наукові та етичні стандарти, що узгоджуватимуться з викликами глобалізованого світу.

Ключові слова: цифровізація, дискурс, інформаційні технології, відкритий доступ, інтернаціоналізація, світовий науковий простір, наукова комунікація.

Deneka Mariia Teodosiivna Senior Lecturer, Department of Latin Language and Medical Terminology, National Pirogov Memorial Medical University, Vinnytsya, <https://orcid.org/0009-0000-0696-1206>

Haidaienko Olha Fedorivna, Senior Lecturer, Department of Latin Language and Medical Terminology, National Pirogov Memorial Medical University, Vinnytsya, <https://orcid.org/0009-0001-1547-794X>

Horpyniuk Oksana Petrivna Senior Lecturer, Department of Foreign Languages, National Pirogov Memorial Medical University, Vinnytsya, <https://orcid.org/0009-0009-4560-2762>

DIGITAL TRANSFORMATION OF THE DISCOURSE OF SCIENTIFIC COMMUNICATION IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION

Abstract. The relevance of the topic is determined by the profound transformations in the field of scientific communication taking place under the influence of globalization processes and digital technologies. Digitalization causes a change in the channels of knowledge dissemination, the mechanisms of scientific interaction, and the formation of a new type of discourse that goes beyond classical academic traditions. This opens new opportunities for integration into the global scientific space but at the same time requires theoretical and methodological reflection. The purpose of the article is to substantiate the essence of the digital transformation of scientific communication and to determine its

impact on the development of the global scientific space. The methodological basis of the study consists of methods of analysis and synthesis, a systematic approach, comparative analysis, and structural-logical generalization, which made it possible to examine changes in the structure of scientific communication and identify the main trends in its development. The study showed that the digital transformation of discourse manifests itself in the shift from traditional forms of communication (printed journals, face-to-face conferences) to digital tools (electronic databases, open repositories, academic social networks, online conferences). This process leads to an increase in the speed of knowledge dissemination, greater accessibility, the internationalization of research activities, and a change in the role of the scientific community in the context of globalization. The article highlights digital tools of scientific communication and investigates the impact of digital transformation on the scientific space. At the same time, it identifies challenges related to information quality, risks of information overload, and the need to preserve academic integrity. The conducted study confirmed that digital transformation is a key factor in shaping a new paradigm of scientific communication. It ensures more open and flexible access to knowledge, promotes interdisciplinary collaboration, and strengthens global integration. However, for the full realization of the potential of digital discourse, it is necessary to develop new scientific and ethical standards that correspond to the challenges of a globalized world.

Keywords: digitalization, discourse, information technologies, open access, internationalization, global scientific space, scientific communication.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізації відбувається суттєва трансформація процесів наукової комунікації, що пов'язано з активним розвитком цифрових технологій. Традиційні канали поширення наукових знань втрачають монопольне становище, поступаючись цифровим платформам, електронним базам даних та відкритим науковим ресурсам. Проблема полягає в тому, що науковий дискурс змінюється не лише технічно, але й концептуально, набуваючи нових характеристик інтерактивності, відкритості й глобальної інтеграції. Це потребує наукового осмислення та вироблення підходів, які дозволять гармонізувати класичні академічні традиції з новими цифровими практиками. Відповідно, зв'язок проблеми з практичними завданнями полягає в необхідності створення ефективних механізмів поширення, перевірки та збереження знань у глобалізованому цифровому середовищі.

Попри численні дослідження у сфері цифровізації науки, залишаються питання, які не знайшли належного висвітлення. Відповідно, недостатньо розкрито теоретико-методологічні основи цифрового

дискурсу наукової комунікації, що ускладнює формування єдиної концептуальної моделі цього явища. Відсутня систематизація інструментів і технологій, які реально змінюють наукову взаємодію, що знижує ефективність їх практичного застосування. Також обмежено вивчено комплексний вплив цифровізації на якість та інтеграцію знань у глобальному науковому просторі, особливо в аспекті міждисциплінарності та відкритого доступу. Виявлені прогалини пояснюються фрагментарністю наявних підходів та відсутністю цілісної методології, що актуалізує необхідність наукового дослідження, спрямованого на врахування зазначених складників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика відкритої науки, цифрової трансформації та наукової комунікації набуває особливої актуальності в умовах глобалізації та євроінтеграційних процесів.

Українські й зарубіжні дослідження демонструють різноманітність підходів до осмислення відкритого доступу, цифрових практик у сфері науки та освіти, а також їхнього впливу на інтеграцію України у світовий науковий простір.

Так, Н. Бороздих розглядає принципи відкритої науки як підґрунтя формування наукового простору в Україні, акцентуючи на їхньому впливі на інституційний розвиток науки та інтеграцію в європейський дослідницький простір [1]. Цифрову трансформацію суспільства в умовах четвертої промислової революції аналізує С. Сидоренко, підкреслюючи роль інноваційних технологій у модернізації наукових і освітніх практик [2]. Специфіку наукової комунікації в цифровому середовищі, де акцент зроблено на трансформації каналів комунікації та необхідності розвитку цифрової компетентності дослідників, досліджує В. Копанева [3]. Процеси цифрової трансформації вищої освіти в Україні аналізує Ю. Головня, пропонуючи концепцію переходу від традиційних академічних центрів до освітньо-науково-інноваційних комплексів [4].

Проблематику євроінтеграційного виміру вивчають Ю. Тиравська, В. Тюпа та Ю. Тимошенко. Науковці досліджують цифрову трансформацію наукової діяльності з метою інтеграції до європейського освітнього простору [5]. Подібні дослідження, присвячені розвитку відкритого доступу, здійснює Т. Ярошенко [6], яка простежує еволюцію ідей відкритої науки в Україні у світлі міжнародних ініціатив.

Роль відкритої науки як чинника модернізації сучасного дослідницького простору обґрунтовує Н. Приходькіна [7]. На стані й перспективах упровадження принципів відкритого доступу в Україні акцентує Н. Калюжна, підкреслюючи важливість нормативно-правової та інституційної підтримки [8].

Зарубіжні автори також активно вивчають питання відкритої науки. Наприклад, Д. Хопф (D. Hopf), С. Делльманн (S. Dellmann), К. Хаушке (C. Hauschke), М. Таллней (M. Tullney) у своєму ґрунтовному огляді аналізують ефекти відкритого доступу, систематизуючи результати емпіричних досліджень за 2010-2021 рр. [9]. Критичний підхід до вивчення відкритості пропонують П. Нільсен (P. Nielsen) та С. Сахай (S. Sahay), підкреслюючи необхідність балансування між глобальними практиками та локальними особливостями [10]. Питання міфів і викликів відкритих публікацій розглядають Дж. Теннат та колеги (J. Tennant et al.), які розвінчують низку стереотипів щодо відкритого доступу [11]. Досвід університетів щодо використання відкритих інституційних репозитаріїв, що дозволяє підвищити цінність наукових результатів, описують К. Бйорк (K. Bjork), Р. Каммінгс-Солс (R. Cummings-Sauls), Р. Отто (R. Otto) [12]. Ставлення молодих дослідників до практик відкритої науки виявляють Д. Торібіо-Флорес та співавтори (D. Toribio-Flórez et al.) [13]. Особливості наукової комунікації в умовах глобалізації та соціальної турбулентності досліджує О. Кубальський [14]. На кроскультурну комунікацію в умовах цифрової трансформації звертає увагу О. Лаута [15], підкреслюючи нові виклики для українського суспільства.

Узагальнюючи, зазначимо, що сучасний масив наукових публікацій демонструє поступове формування в Україні інституційних, комунікаційних і правових передумов для розвитку відкритої науки. Зокрема, вітчизняні та зарубіжні дослідження взаємодоповнюють одне одного, що дає змогу оцінювати відкриту науку як основну траєкторію інтеграції України у світовий академічний простір.

Мета статті – обґрунтувати сутність цифрової трансформації наукової комунікації та визначити її вплив на розвиток глобального наукового простору.

Для досягнення мети сформульовано такі завдання:

- 1) розкрити теоретико-методологічні засади цифрової трансформації дискурсу наукової комунікації;
- 2) визначити основні інструменти та технології, які змінюють сучасний формат наукової комунікації;
- 3) проаналізувати вплив цифрової трансформації на якість, доступність та глобальну інтеграцію наукових знань.

Виклад основного матеріалу. Поступова інтеграція України в європейський науковий простір визначила стратегічний курс трансформації національної науки та наукової комунікації [16; 17]. Важливими етапами цього процесу стали підписання Угоди про асоціацію з ЄС та участь у програмах «Горизонт 2020» [18] і «Горизонт Європа», що надали нові

можливості для розвитку досліджень і впровадження принципів відкритої науки. При цьому концепція відкритої науки визначає нові функції наукової комунікації – від забезпечення прозорості досліджень і посилення міждисциплінарних зв'язків до популяризації знань та створення інноваційних інструментів обміну результатами [1, с. 118].

Саме це сприяє формуванню цифрової інфраструктури наукового дискурсу, зокрема через створення національних інформаційних систем, які дозволяють інтегрувати українську науку в глобальні дослідницькі мережі.

Глобалізація змінює не лише економічні чи політичні системи, а й комунікаційні практики, цінності й культурні моделі взаємодії. При цьому сучасні цифрові технології, які виникли в умовах четвертої промислової революції, визначають нові форми існування наукового знання та його поширення. Перехід від роботизації до штучного інтелекту, а також технологічні досягнення провідних компаній світу (Google, Amazon, Microsoft, Alibaba, Tencent та ін.) створюють умови для глобального цифрового суспільства [2, с. 34]. У цьому контексті цифровізація постає не лише як технологічний феномен, а і як трансформаційний чинник дискурсу наукової комунікації, що розширює доступність знань, прискорює обмін результатами та посилює інтеграцію наукових спільнот.

Аналіз наукової літератури показує, що розвиток глобальної інформаційної мережі зумовлює формування нового типу комунікативного середовища, у якому традиційні текстові практики поєднуються з інструментами віртуальної взаємодії. У цьому середовищі дослідники не лише обмінюються результатами, а й спільно продукують знання, беручи активну участь у комунікативному процесі. Отже, віртуальне середовище трансформує дискурс наукової комунікації, набуваючи динамічного, інтерактивного й багатовимірного характеру, а наукова інформація постає не у вигляді завершеного тексту, а представлена як відкрита система, що постійно доповнюється новими сенсами й даними [3, с. 30].

Для комплексного розкриття теоретико-методологічних засад трансформації наукової комунікації доцільним є порівняльний аналіз традиційного та цифрового дискурсу. Такий підхід дозволяє не лише виокремити основні відмінності між класичною моделлю наукового спілкування та сучасними цифровими практиками, але й продемонструвати зміщення парадигми в бік відкритості, динамічності та глобальної інтеграції. Порівняльний аналіз засвідчує, що цифровізація трансформує науковий простір на рівні інституційних механізмів, інструментів поширення знань, форматів представлення результатів і взаємодії між учасниками наукової спільноти, формуючи принципово нову екосистему академічної комунікації (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняння традиційного та цифрового дискурсу наукової комунікації

Критерій	Традиційний дискурс	Цифровий дискурс
Канали комунікації	Друковані журнали, наукові збірники, офлайн-конференції	Е-журнали, репозитарії, онлайн-платформи, вебінари, подкасти, наукові соціальні мережі
Доступність	Обмежена: платні підписки, бібліотеки	Відкритий доступ (Open Access), глобальна доступність, пошук через індексовані бази даних
Швидкість поширення	Повільна (місяці, роки від подання до публікації)	Миттєва публікація, оперативний обмін результатами
Інтерактивність	Мінімальна, обмежена колом рецензентів та учасників конференцій	Висока: коментарі, дискусійні форуми, наукові блоги, інтеграція з соціальними мережами
Аудиторія	Переважно академічна, вузькопрофільна	Глобальна, мультидисциплінарна, охоплює практиків, бізнес, студентів, громадськість
Формати представлення	Текстові статті, монографії, тези	Інфографіка, інтерактивні дані, відеопрезентації, мультимедійний контент
Цитованість і вплив	Визначається авторитетом журналу, обмеженим колом читачів	Вимірюється альтметрикою (згадки у ЗМІ, блогах, соцмережах), ширший вплив на суспільство
Міжнародна інтеграція	Обмежена географічними та мовними перешкодами	Глобалізована наукова комунікація, доступна багатомовна підтримка, переклади та автоматизовані системи пошуку
Гнучкість оновлення	Фіксований друкований формат, відсутність можливості редагування після виходу	Динамічне оновлення, можливість швидкого виправлення помилок, публікація препринтів

Джерело: складено автором на основі [2; 3; 14].

Результати порівняльного аналізу, наведені в таблиці 1, показують, що цифровий дискурс наукової комунікації не лише забезпечує вищий рівень доступності, оперативності та інтерактивності, а й сприяє посиленню міждисциплінарної взаємодії та міжнародної інтеграції. Якщо традиційний формат був обмежений географічними, мовними та інституційними труднощами, цифрове середовище їх долає, створюючи відкритий, гнучкий і динамічний простір для поширення знань. При цьому значущим є не лише кількісне зростання швидкості й масштабів комунікації, а і якісні зрушення, тобто поява нових форматів репрезентації результатів (інфографіка, мультимедіа, інтерактивні дані), нових метрик впливу (альтметрика), а

також нових практик співпраці (відкриті рецензії, препринти). Відповідно, це свідчить про формування нової культури наукової комунікації, яка відповідає викликам цифрової доби та сприяє інтеграції української науки в глобальний академічний простір.

Підтримуємо позицію Ю. Головні, згідно з якою розвиток цифрових технологій створює нові можливості для освітнього процесу й наукової комунікації. Використання електронних ресурсів, онлайн-платформ, штучного інтелекту та інших цифрових інструментів змінює підходи до навчання, викладання й організації досліджень. Такі інновації не лише оптимізують педагогічні практики, а й потребують формування нових стратегій управління освітнім середовищем. Наприклад, університети змушені адаптувати освітні програми до вимог цифрової економіки та потреб ринку праці, готуючи фахівців, здатних працювати в глобалізованому світі.

При цьому застосування інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ) трансформує освітню сферу в педагогічному, інфраструктурному та організаційному вимірах, створюючи новий тип комунікаційного простору для науки й освіти [4].

Важливим є те, що цифровізація передбачає інтеграцію фізичного й віртуального світів через поєднання електронних пристроїв, комунікаційних систем та цифрових платформ. У науковій сфері це означає створення умов для формування кіберфізичного простору, у якому результати досліджень і комунікаційні процеси взаємодіють у реальному часі. Відповідно, метою цифровізації є не лише модернізація наявних секторів економіки, але й формування нових моделей наукової співпраці, що базуються на цифрових технологіях. Зокрема, для України передумовами цього процесу є розвиток цифрової інфраструктури, поширення інтернет-доступу, зростання ІТ-індустрії та вдосконалення електронного адміністрування [5].

Отже, цифровізація формує нову парадигму конкурентоспроможності, де ефективність наукової комунікації є визначальним чинником глобальної інтеграції. Цифрова трансформація наукової комунікації реалізується через впровадження комплексу інструментів і платформ, які формують нову структуру академічного простору. Відповідно, систематизація дозволяє виокремити основні напрями розвитку цифрового дискурсу, до яких належать електронні журнали та репозитарії як основні канали публікації результатів; наукові соціальні мережі й онлайн-конференції як середовище інтерактивної взаємодії; мультимедійні та візуальні інструменти для підвищення наочності та комунікаційної ефективності (рис. 1).

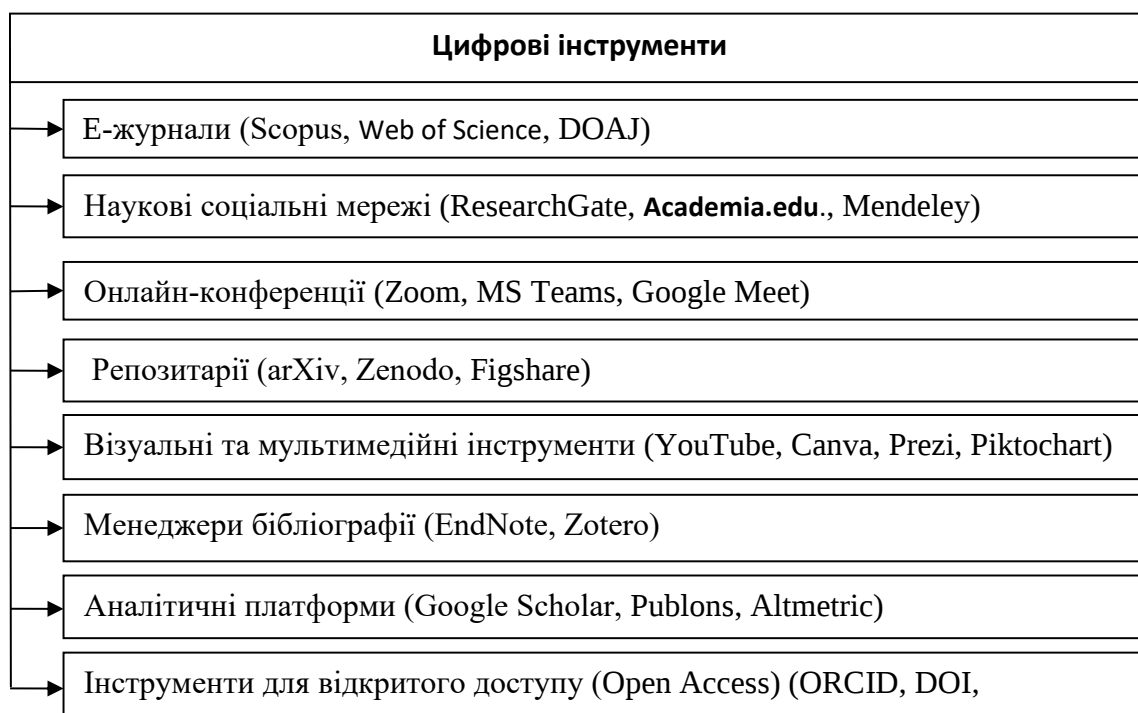

Рис. 1. Цифрові інструменти наукової комунікації
Джерело: складено авторами на основі [1; 6; 9]

Як показано на рис. 1, цифрові інструменти охоплюють не лише традиційні канали поширення знань, адаптовані до електронного формату, а й нові практики академічної взаємодії – альтметричні аналітичні платформи, менеджери бібліографії та інструменти ідентифікації дослідників. Це формує багатоканальну систему наукової комунікації, що забезпечує оперативність і глобальність доступу до наукових результатів; підвищення прозорості та відстежуваності академічної діяльності; розширення інструментарію для міждисциплінарних досліджень; інтеграцію української науки у світовий науковий простір. У контексті дослідження це означає, що цифровізація не лише розширює спектр каналів наукової комунікації, а й змінює саму парадигму академічного спілкування: від локалізованої, ієрархічної моделі до відкритої, інтерактивної та глобально інтегрованої екосистеми.

Сучасний науковий дискурс визначається концепцією відкритої науки, яка ґрунтується на принципах прозорості, доступності й глобальної інтеграції. Вільний доступ до результатів досліджень є важливою умовою розвитку науки, освіти та суспільства, відкриваючи нові можливості для міжнародної співпраці. Визначення цього поняття, прийняте ЮНЕСКО у 2021 р., підкреслює, що відкрита наука трансформує не лише технічні аспекти досліджень, а й саму філософію пізнання, змінюючи соціальну роль

науки в глобалізованому світі. Історичні витоки цього підходу сягають XVII ст., коли формувалися перші наукові товариства та журнали, що започаткували традицію відкритого обговорення й верифікації результатів. У сучасних умовах відкрита наука постає як інструмент цифрової трансформації наукового дискурсу, який забезпечує інтерактивність, інноваційність і довіру в глобальній науковій спільноті [7, с. 113].

Відкритий доступ є сукупністю принципів і практик, що забезпечують безперешкодний онлайн-доступ до рецензованих наукових публікацій. У середовищі цифрової трансформації дискурсу відкритий доступ розглядається як складне, багатопланове поле дослідження, яке охоплює питання авторського права, економічні моделі видавничої діяльності, стандарти та якість рецензування, феномен паразитичних видань і правомірність самої концепції відкритого доступу в системі наукової комунікації. Наявність різнотипних зацікавлених сторін – від грантодавців і видавців до бібліотек, університетів і самих авторів – підкреслює необхідність скоординованих політик і спільних практик для ефективного впровадження принципів відкритого доступу в науковому середовищі [8].

За останні два десятиліття дослідницькі програми й аналітичні огляди підтвердили низку економічних, соціальних та академічних вигод відкритого доступу. При цьому відкритий доступ посилює масштаби поширення наукових результатів, підвищує їхню пошукову доступність і можливість вторинного використання в освітньому та дослідницькому процесах, а також розширює географічне й дисциплінарне охоплення аудиторії.

Відповідно, ці ефекти сприяють підвищенню видимості досліджень, прискорюють науковий обмін і зміцнюють потенціал для інновацій. Водночас необхідно враховувати супутні виклики, пов'язані зі сталим фінансуванням, якістю рецензування та рівнем доступу для різних груп дослідників [9].

Аналіз наукової літератури показав, що глобалізація сприяла інтенсифікації міжнародної взаємодії в науці, освіті та бізнесі, але водночас виявила низку комунікативних перешкод – мовних, культурних і ментальних, що ускладнюють порозуміння між учасниками глобальних дискурсів. Цифрова трансформація кардинально змінила способи обміну інформацією, зокрема віртуальні платформи забезпечують миттєву передачу знань між різними культурами, проте часто не містять невербальних і контекстуальних маркерів (інтонації, міміки), що може зумовлювати непорозуміння. Водночас цифрове середовище створює нові засоби міжкультурного діалогу – візуальні коди, мультимедійні практики й креативний контент, які можуть слугувати універсальними каналами

комунікації та усувати перешкоди за умови їх усвідомленого й культурно чутливого використання [15, с. 44].

Отже, цифровізація змінює не лише інструменти комунікації, а й саму природу функціонування наукового простору. Вона формує якісно нову екосистему, у якій наукові знання стають доступними, інтерактивними й інтегрованими в глобальний контекст. Для ілюстрації цього процесу побудовано узагальнену модель впливу цифрової трансформації на академічну сферу (рис. 2).

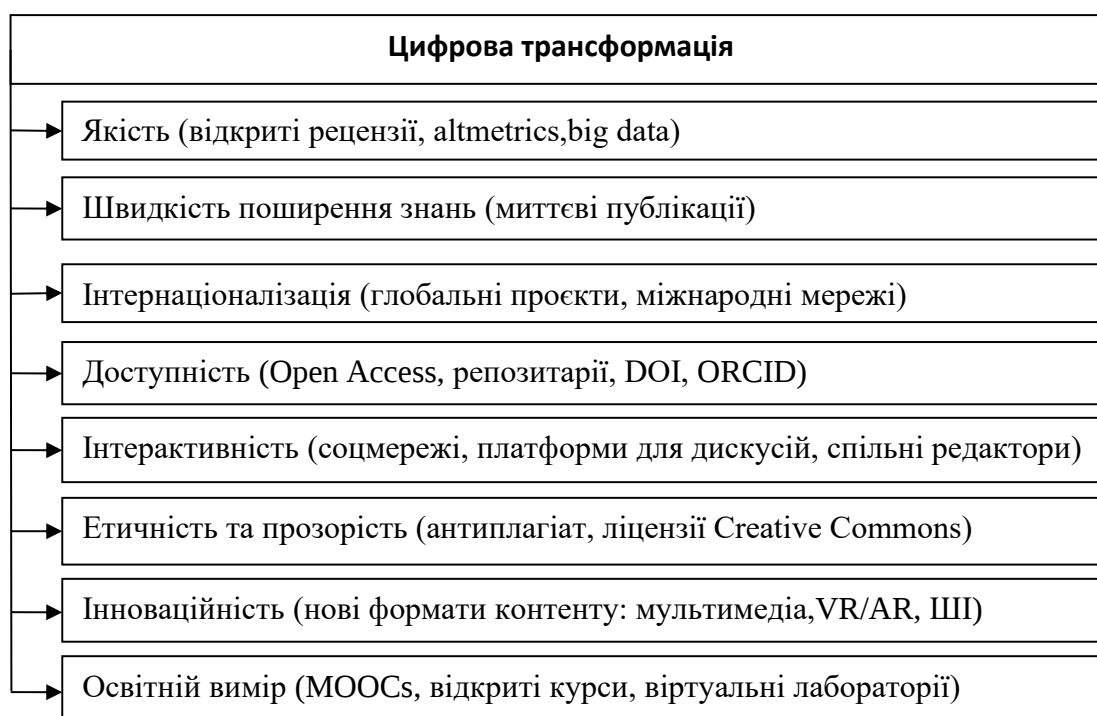

Рис. 2. Вплив цифрової трансформації на науковий простір
Джерело: складено авторами на основі [5; 7; 10]

Як бачимо, цифрова трансформація не обмежується суто інструментальними аспектами, а супроводжується фундаментальною зміною парадигми наукової комунікації. Вона забезпечує доступність наукових знань завдяки відкритому доступу, глобальним репозитаріям і системам ідентифікації дослідників. Унаслідок цього створюються передумови для оперативності поширення результатів, що мінімізує часові розбіжності між генеруванням і практичним використанням наукової інформації. Водночас цифрова наука сприяє інтернаціоналізації дослідницької діяльності, активізує формування глобальних мереж і міжнародних колаборацій. Окрім того, важливим чинником є підвищення якості досліджень через прозорі механізми рецензування, використання

альтметрик та поширення відкритих даних. Паралельно відбувається розширення інтерактивності й розвиток нових форматів комунікації завдяки соціальним мережам, мультимедійним інструментам і колективним платформам редагування контенту. Не менш суттєвою є орієнтація на етичність і прозорість академічної діяльності, що реалізується через ліцензії Creative Commons та антиплагіатні системи. Одночасно цифрова трансформація стимулює інноваційність, відкриваючи можливості інтеграції VR/AR, штучного інтелекту й інших технологічних рішень. Завершальним аспектом є освітній вимір, де відкриті курси, віртуальні лабораторії та платформи MOOC сприяють демократизації доступу до знань і посиленню ролі науки в суспільстві. Отже, цифрова трансформація є стратегічним чинником розвитку глобальної наукової екосистеми, що характеризується відкритістю, динамізмом і міждисциплінарністю.

Висновки. У процесі дослідження з'ясовано, що цифрова трансформація є визначальним чинником зміни дискурсу наукової комунікації в умовах глобалізації, оскільки вона змінює не лише канали поширення знань, а й саму структуру та логіку взаємодії в академічному середовищі. Порівняння традиційних і цифрових форм комунікації показало, що останні забезпечують значно вищий рівень відкритості, інтерактивності та швидкості циркуляції наукової інформації. Доведено, що цифровий дискурс долає просторові й часові обмеження, створюючи умови для розширення міждисциплінарної співпраці, формування глобальних дослідницьких мереж і залучення ширшої аудиторії до наукового процесу.

Систематизація цифрових інструментів дозволила визначити, як вони впливають на розвиток наукової взаємодії. До таких інструментів належать електронні бази даних, відкриті репозитарії, наукові соціальні мережі, онлайн-конференції, аналітичні та мультимедійні платформи. Їх комплексне використання сприяє оперативному поширенню результатів, посиленню прозорості рецензування та підвищенню якості наукових досліджень. Водночас встановлено, що цифровізація зумовлює не лише позитивні результати, а й нові виклики, зокрема необхідність стандартизації цифрових практик, захисту академічної доброчесності, мінімізації ризиків інформаційного перевантаження та забезпечення етичності у використанні цифрових технологій.

Отримані результати мають як теоретичне, так і прикладне значення, оскільки можуть слугувати підґрунтям для розроблення національних і міжнародних стратегій розвитку науки, а також для формування наукової політики, що сприятиме інтеграції України в глобальний цифровий простір.

Подальші наукові дослідження доцільно зосередити на поглибленому вивченні механізмів стандартизації цифрових практик на міжнародному

рівні, що забезпечить сумісність та уніфікацію наукової комунікації, а також на розробленні комплексних інструментів для підтримки академічної доброчесності в цифровому середовищі, зокрема автоматизованих систем виявлення порушень та етичних протоколів взаємодії.

Література:

1. Бороздих Н. В. Принципи відкритої науки як основа формування наукового простору в Україні. Наука та наукознавство. 2023. №2 (120). С. 116–137. DOI: <https://doi.org/10.15407/sofs2023.02.116>
2. Сидоренко С. В. Цифрова трансформація суспільства в умовах четвертої промислової революції. Мультиверсум. Філософський альманах. 2021. Том 1. №1 (173). DOI: 10.35423/2078-8142.2021.1.1.03
3. Копанева В. О. Наукова комунікація в цифровому середовищі. Вісник Книжкової палати. 2023. № 9. DOI: [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2023.9\(326\).27-37](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2023.9(326).27-37)
4. Головня Ю. Цифрова трансформація вищої освіти в Україні: від академічного центру до освітньо-науково-інноваційного комплексу. Економіка та суспільство. 2023. № 58. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-43>
5. Тиравська Ю. В., Тюпа В. В., Тимошенко Ю. В. Цифрова трансформація наукової діяльності в закладах вищої медичної освіти в умовах євроінтеграції. Академічні візії. 2023. № 17. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7759258>
6. Ярошенко Т. О. Відкритий доступ, відкрита наука, відкриті дані: як це було і куди йдемо (до 20-ліття Будапештської ініціативи Відкритого доступу). Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук. 2021. № 8. С. 10–26. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-7654.8.2021.247582>
7. Приходькіна Н. О. Відкрита наука в сучасному дослідницькому просторі. Вісник післядипломної освіти. Серія «Педагогічні науки». 2024. № 30 (59). DOI: [https://doi.org/10.58442/3041-1831-2024-30\(59\)-109-134](https://doi.org/10.58442/3041-1831-2024-30(59)-109-134)
8. Калюжна Н. Упровадження принципів відкритого доступу в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку. Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері. 2023. № 6(1). С. 149–159. DOI: <https://doi.org/10.31866/2617-796X.6.1.2023.283984>
9. Hopf D., Dellmann S., Hauschke C., Tullney M. Wirkungen von Open Access. Literaturstudie über empirische Arbeiten 2010-2021. Hannover: Technische Informationsbibliothek (TIB), 2022. DOI: <https://doi.org/10.34657/7666>
10. Nielsen P., Sahay S. Critically studying openness: A way forward. Information Systems Journal. 2019. Vol. 29. № 4. P. 763–767. DOI: <https://doi.org/10.1111/isj.12236>
11. Ten myths around open scholarly publishing / J. Tennant et al. PeerJ Preprints. 2019. № 7. Article e27580v1. DOI: 10.7287/peerj.preprints.27580v1
12. Bjork K., Cummings-Sauls R., Otto R. Opening Up Open Access Institutional Repositories to Demonstrate Value: Two Universities' Pilots on Including Metadata-Only Records. Journal of Librarianship and Scholarly Communication. 2019. Vol. 7. № 1. DOI: <https://doi.org/10.7710/2162-3309.2220>
13. Toribio-Flórez D., Anneser L., deOliveira-Lopes F. N., Pallandt M., Tunn I., Windel H. Where Do Early Career Researchers Stand on Open Science Practices? A Survey Within the Max Planck Society. Front. Res. Metr. 2021. № 5. Article 586992. DOI: 10.3389/frma.2020.586992

14. Кубальський О. Н. Наукова комунікація в добу глобалізації та соціальної турбулентності. Освітній дискурс. 2022. № 41(7–9). DOI: 10.33930/ed.2019.5007.41(7-9)-2
15. Лаута О. Д. Кроскультурна комунікація в умовах глобалізації та цифрової трансформації. Особливості трансформації комунікацій в умовах новітніх суспільних викликів: матер. IV Науково-практичної конференції (11 квітня 2025 року, м. Київ). Київ: НаУКМА, 2025. С. 43–45. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/36319>
16. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Документ 984_011. Редакція від 30.11.2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення: 10.09.2025).
17. Україна отримала статус кандидата на членство в ЄС. Урядовий портал: вебсайт. 2022. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-otrimala-status-kandidata-na-chlenstvo-v-yes> (дата звернення: 10.09.2025).
18. Про ратифікацію Угоди між Україною і Європейським Союзом про участь України у Рамковій програмі Європейського Союзу з наукових досліджень та інновацій «Горизонт 2020»: Закон України від 15.07.2015 р. № 604-VIII. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/t150604?ed=2015_07_15 (дата звернення: 10.09.2025).

References:

1. Borozdykh, N. V. (2023). Pryntsypy vidkrytoi nauky yak osnova formuvannia naukovoho prostoru v Ukraini [Principles of open science as the basis for the formation of the scientific space in Ukraine]. *Nauka ta naukoznavstvo – Science and Science of Science*, 2(120), 116–137. <https://doi.org/10.15407/sofs2023.02.116> [in Ukrainian].
2. Sydorenko, S. V. (2021). Tsyfrova transformatsiia suspilstva v umovakh chetvertoi promyslovoi revoliutsii [Digital transformation of society in the context of the fourth industrial revolution]. *Multyversum. Filosofskyi almanakh – Multiverse. Philosophical Almanac*, 1, 1(173). <https://doi.org/10.35423/2078-8142.2021.1.1.03> [in Ukrainian].
3. Kopaneva, V. O. (2023). Naukova komunikatsiia v tsyfrovomu seredovyshchi [Scientific communication in the digital environment]. *Visnyk Knyzhkovoi palaty – Bulletin of the Book Chamber*, 9, 27–37. [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2023.9\(326\).27-37](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2023.9(326).27-37) [in Ukrainian].
4. Holovnia, Yu. (2023). Tsyfrova transformatsiia vyshchoi osvity v Ukraini: vid akademichnoho tsentru do osvitho-naukovo-innovatsiinoho kompleksu [Digital transformation of higher education in Ukraine: From the academic center to the educational, scientific, and innovative complex]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, 58. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-43> [in Ukrainian].
5. Tyravska, Yu. V., Tiupa, V. V., & Tymoshenko, Yu. V. (2023). Tsyfrova transformatsiia naukovoï diialnosti v zakladykh vyshchoi medychnoi osvity v umovakh yevrointehratsii [Digital transformation of scientific activity in higher medical education institutions under European integration]. *Akademichni vizii – Academic Visions*, 17. <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7759258> [in Ukrainian].
6. Yaroshenko, T. O. (2021). Vidkrytyi dostup, vidkryta nauka, vidkryti dani: yak tse bulo i kudy idemo (do 20-littia Budapeshtskoi initsiatyvy Vidkrytoho dostupu) [Open access, open science, open data: How it started and where we are going (to the 20th anniversary of the Budapest Open Access Initiative)]. *Ukrainskyi zhurnal z bibliotekoznavstva ta informatsiinykh nauk – Ukrainian Journal of Library and Information Science*, 8, 10–26. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.8.2021.247582> [in Ukrainian].

7. Prykhodkina, N. O. (2024). Vidkryta nauka v suchasnomu doslidnytskomu prostori [Open science in the modern research space]. Visnyk pisliadyploinoi osvity: Seriya «Pedahohichni nauky» – Bulletin of Postgraduate Education: Pedagogical Sciences Series, 30(59), 109–134. [https://doi.org/10.58442/3041-1831-2024-30\(59\)-109-134](https://doi.org/10.58442/3041-1831-2024-30(59)-109-134) [in Ukrainian].

8. Kaliuzhna, N. (2023). Uprovadzhennia pryntsypiv vidkrytoho dostupu v Ukraini: suchasnyi stan i perspektyvy rozvytku [Implementation of open access principles in Ukraine: Current state and development prospects]. Tsyfrova platforma: informatiini tekhnolohii v sotsiokulturnii sferi – Digital Platform: Information Technologies in the Socio-Cultural Sphere, 6(1), 149–159. <https://doi.org/10.31866/2617-796X.6.1.2023.283984> [in Ukrainian].

9. Hopf, D., Dellmann, S., Hauschke, C., & Tullney, M. (2022). Wirkungen von Open Access. Literaturstudie über empirische Arbeiten 2010–2021 [Effects of Open Access. Literature review of empirical works 2010–2021]. Hannover: Technische Informationsbibliothek (TIB). <https://doi.org/10.34657/7666>

10. Nielsen, P., & Sahay, S. (2019). Critically studying openness: A way forward. Information Systems Journal, 29(4), 763–767. <https://doi.org/10.1111/isj.12236>

11. Tennant, J. P., Crane, H., & Crick, T., Davila, J, Enkhbayar, A. ... & Vanholsbeeck, M. (2019). Ten myths around open scholarly publishing. PeerJ Preprints, 7, e27580v1. <https://doi.org/10.7287/peerj.preprints.27580v1>

12. Bjork, K., Cummings-Sauls, R., & Otto, R. (2019). Opening up Open Access institutional repositories to demonstrate value: Two universities' pilots on including metadata-only records. Journal of Librarianship and Scholarly Communication, 7(1). <https://doi.org/10.7710/2162-3309.2220>

13. Toribio-Flórez, D., Anneser, L., de Oliveira-Lopes, F. N., Pallandt, M., Tunn, I., & Windel, H. (2021). Where do early career researchers stand on open science practices? A survey within the Max Planck Society. Frontiers in Research Metrics and Analytics, 5, 586992. <https://doi.org/10.3389/frma.2020.586992>

14. Kubalskyi, O. N. (2022). Naukova komunikatsiia v dobu hlobalizatsii ta sotsialnoi turbulentnosti [Scientific communication in the era of globalization and social turbulence]. Osvitnii dyskurs – Edu. Discourse, 41(7–9). [https://doi.org/10.33930/ed.2019.5007.41\(7-9\)-2](https://doi.org/10.33930/ed.2019.5007.41(7-9)-2)

15. Laut, O. D. (2025). Kroskulturna komunikatsiia v umovakh hlobalizatsii ta tsyfrovoi transformatsii [Cross-cultural communication in the context of globalization and digital transformation]. In Osoblyvosti transformatsii komunikatsii v umovakh novitnikh suspilnykh vyklykiv: mater. IV Naukovo-praktychnoi konferentsii – Peculiarities of communications transformation in the context of new social challenges: materials of the IV Scientific and Practical Conference (April 11, 2025, Kyiv) (pp. 43–45). Kyiv: NaUKMA. <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/36319> [in Ukrainian].

16. Association Agreement between Ukraine, of the one part, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, of the other part. Document 984_011. Version dated 30.11.2023. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text [in Ukrainian].

17. Uriadovi portal (2022). Ukraina otrymala status kandydata na chlenstvo v YeS [Ukraine obtained candidate status for EU membership]. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-otrimala-status-kandidata-na-chlenstvo-v-yes> [in Ukrainian].

18. On the ratification of the Agreement between Ukraine and the European Union on the participation of Ukraine in the European Union Framework Programme for Research and Innovation “Horizon 2020”: Law of Ukraine dated 15.07.2015 № 604-VIII. Retrieved from https://ips.ligazakon.net/document/view/t150604?ed=2015_07_15 [in Ukrainian].